

Innspill til statsbudsjettet 2027: forser og igangsett mest mulig av EBA-prosjektene raskest mulig

NHO Byggenæringen representerer 3 400 medlemsbedrifter i eiendom, bygg og anlegg som til sammen sysselsetter 77 000 ansatte. Byggenæringen er Norges største fastlandsnæring med 400 000 ansatte i hele verdikjeden, og er til stede i hele landet.

I 2026 planlegges det drift, vedlikehold og investeringer i nybygg og nyanlegg for 14,6 mrd. kr. i regi av Forsvarsbygg, og frem mot 2036 skal det investeres for 114 mrd kr. i eiendom, bygg og anlegg.

Departementet må være klare over at byggenæringen befinner seg i en alvorlig og vedvarende svak markedssituasjon. 20 000 har forlatt næringen siden 2023 som følge av nedbemanninger og konkurser. Hver fjerde konkurs i Norge i fjor kom i bygg og anlegg, og samlet produksjonsfall i hele verdikjeden er så langt på 67 mrd. kr.

Kapasiteten bygges dermed ned, samtidig som det ventes økte boliginvesteringer i tillegg til forsvarsinvesteringer frem mot 2030. Økt etterspørsel kombinert med nedbygd kapasitet den dagen markedet snur, vil kunne føre til økte priser og at det tar lengre tid å bygge.

Inntil markedet snur og tar seg opp, ber vi om at departementet og etatene bidrar til at prosjekter kommer raskest mulig ut i markedet og at ledig kapasitet kan brukes til å både bygge Forsvarets behov og holde ansatte i byggenæringen i jobb. Det vil gagne Forsvaret på sikt - både i et beredskapsperspektiv og ved at man har tilstrekkelig konkurranse mellom aktører som skal levere på Forsvarets investerings- og vedlikeholdsbehov.

NHO Byggenæringen vil foreslå to satsinger for Forsvarsdepartementet i arbeidet med statsbudsjett for 2026:

1. Utnytte ledig kapasitet i byggenæringen

Ved å fremskynde investeringer i ferdigprosjekterte og planlagte bygg- og infrastrukturprosjekter, kan man oppnå god konkurranse om oppdragene nå som det er mye ledig kapasitet, særlig i byggebransjen. Vi ber derfor departementet i sin dialog med Forsvarsbygg undersøke hvilke prosjekter, utover nevnte prosjekt i vedtatte statsbudsjett for 2026, som raskt kan legges ut i markedet.

Å utnytte ledig kapasitet i byggenæringen vil være i tråd med hovedprioriteringene i 2026-budsjettet om å gjennomføre nye investeringsprosjekter på en effektiv måte ved at

man vil, til tross for økte byggekostnader, få mer for pengene nå enn når den generelle markedssituasjonen i byggenæringen tar seg opp.

2. Pilotprosjekt: off-grid energisystem

Forsvaret har en unik posisjon for å være en pådriver for bedre rammevilkår for solenergi og lokale energisamfunn. For å både sikre operativ evne og oppfylle sektorens felles klima- og miljøstrategi og tilhørende mål om å redusere innkjøpt energi, bør Forsvaret gå i bresjen for å opprette pilotprosjekter for off-grid energiløsninger som inkluderer solenergi, batterier, bioenergi med mer som til sammen kan utgjøre lokale energisamfunn. Økt installasjon av lokal energiproduksjon på og i bygg vil styrke Norges totalforsvar ved at vi er mindre sårbare dersom større kraftverk er satt ut av spill.

Departementet bør i samarbeid med ED legge til rette for at Forsvaret kan utvikle lokale energisamfunn som i en normalsituasjon samspiller med strømmettet, men som også har mulighet til å være off-grid ved behov. Det innebærer at det må gis fritak fra reguleringer hos RME slik at det er rom for å installere tilstrekkelig med kapasitet til å være off-grid og levere til nettet i normaltilstand. Disse erfaringene vil være svært viktige for Forsvaret, men erfaringene har også en betydelig verdi for sivilsamfunnet. Resultatene bør derfor kunne deles med offentligheten.

I tillegg legger gjeldende delingsordninger begrensninger på installert effekt til maksimalt 5 MW. Vi foreslår derfor at Forsvaret får anledning til å teste ut energiløsninger med installert effekt utover dagens begrensninger, at det bygges et pilotanlegg med høyere kapasitet og at mulighetene for skalering til sivilsamfunnet evalueres.

På denne måten kan Forsvaret bidra til utvikling av fremtidens energiløsninger, til beste for både Forsvar og sivilsamfunn.

Satsingene vil også bygge oppunder at næringen kan fortsette å utdanne fagkompetanse, nødvendig for bygging av framtidig infrastruktur. Særlig gjelder dette lærlinger i mindre håndverksfag, som selv om de er mindre fag, er sentrale i gjennomføring av de fleste byggeprosesser.

Med vennlig hilsen

Guro Hauge
Direktør for næringspolitikk
NHO Byggenæringen

